

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

5.Nisan.2015, Pazar - Sayfa 1
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Ses kayıtları ve Ders notlarına
www.sifadersleri.com
adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

1. BÖLÜM: Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi

1. KISIM: Allah Teâlâ'nın, Resûl-i Ekrem'i Övmesi ve Onun Kendi Katındaki Şân ve Şerefini Açıklaması

1. FASIL: Resûl-i Ekrem'e Övgü

Arapça Kaynak sf. 58
Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 76

وَرُوِيَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (٥/١) الصَّادِقِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ [الواقعة: ٩١] أَي بَكَ؛ إِنَّمَا وَقَعَتْ سَلَامَتُهُمْ مِنْ أَجْلِ كَرَامَةِ مُحَمَّدٍ ﷺ.

Hiz. Hüseyin'in torunu Ca'fer-i Sâdık lâkabıyla anılan Ca'fer ibni Muhammed'in ﴿فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ "Selâm olsun sana Ashâb-ı yemînden" âyetini "O Ashâb-ı yemîn, Muhammed'in varlığı sâyesinde azâbdan kurtulmuştur" şeklinde açıkladığı rivâyet edilmiştir.

Hidâyet Nûru

Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوتٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ [النور: ٣٥].

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوتٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ، الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ، الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ، نُورٌ عَلَى نُورٍ، يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ، وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ، وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

"Allah göklerin ve yerin nûrudur. O'nun nûrunun misâli, içinde lamba bulunan bir kandillik gibidir. Bu lamba bir cam içindedir. Bu cam, inci gibi parlayan bir yıldız benzer ki, ne doğuya ne de batıya âit olmayan mübârek bir zeytin ağacının yağından tutuşturulur. O yağ, neredeyse kendisine ateş dokunmasa bile kendiliğinden ışık verecek hâldedir. Bu durum nûr üzerine nûrdur! Allah dilediği kimseyi Kendi nûruna iletir; bunun için de insanlara birçok misâller verir, Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir."⁴

قال كعب^(١) ، وابن جُبَيْر^(٢) : المراد بالنور الثاني - هنا - محمد عليه السلام . وقوله تعالى : ﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾ أي : نور محمد ﷺ .

وقال سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ^(٣) : المعنى : الله هادي أهل السموات والأرض ؛ ثم قال : مثل نور محمد إذ كان مستودعاً في الأصلاب كمشكاة صفتها كذا ؛ وأراد بالمصباح : قلبه ، وبالزجاجة^(٤) صدره ؛ أي كأنه كوكبٌ دُرِّيٌّ لما فيه من الإيمان والحكمة ﴿يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبْرَكَةٍ﴾ أي : من نور إبراهيم . وضرب المثل بالشجرة المباركة .

5. Kâ'bü'l-Ahbâr, Resûl-i Ekrem zamanında bir Yahudi âlimi iken Hz. Ebû Bekir devrinde Müslüman olan ve Benî İsrâil'e dâir rivâyetleriyle tanınan tâbiîn âlimidir. Kâ'bü'l-Ahbâr'ın babası, önde gelen bir Yahudi âlimiydi. Tevrât'ın bir kısmını yazıp oğluna vermiş ve ona bunlarla yetinmesini tavsiye etmiş, diğer kitaplarını ise bir dolaba kilitleyip onları okumamak üzere ondan söz almıştı. Babasının vefâtından sonra İslâmiyet'in her tarafa yayılması üzerine Kâ'bü'l-Ahbâr babasının sakladığı kitapları açıp okudu; bu kitaplarda Resûlullah ile ümmetinin özelliklerini görünce İslâmiyet'i kabul etti. Kâ'bü'l-Ahbâr hakkında geniş bilgi için bk. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, XXIV, 1-3.

1. Saïd İbni Cübeyr hadis ve tefsir konularındaki rivâyetleriyle ve fıkıh bilgisiyle ünlü bir âlimdir. Âlimlerin başı (cihbüzü'l-ulemâ) diye tanınmıştır. Onun en çok faydalandığı hocası Abdullah ibni Abbâs, sonra Abdullah ibni Ömer'dir. Saïd ibni Cübeyr'i önceleri Kûfe kadılığına tâyin eden Haccâc-ı Zâlim, daha sonraları onu kendi icraatlarına ve Emevî yönetimine karşı çıktığı için şehid etmiştir.
2. Sehl ibni Abdillâh et-Tüsterî ünlü bir zâhid ve müfessirdir. Onun *Tefsîrü'l-Kur'âni'l-azîm* ve *Tefsîrü't-Tüsterî* diye anılan bir işârî tefsiri ve çeşitli risâleleri vardır.

Her ikisi de tâbiîn âlimi olan Ka'bü'l-Ahbâr⁵ (v. 32/652) ve Saïd ibni Cübeyr¹ (v. 95/714) "Bu âyette geçen ikinci nûrdan maksat, Muhammed aleyhisselâmdir." demişlerdir.

Evet, "O'nun nûrunun misâli" demek "Nûr-i Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem" demektir.

Sûfî müfessir Sehl ibni Abdillâh et-Tüsterî² (v. 283/896) de şöyle demiştir:

"Allah göklerin ve yerin nûrudur" ifâdesinin anlamı, gök ve yer halkını hidâyete erdiren Allah'tır demektir."

Buna göre Sehl ibni Abdillâh "nûr" kelimesine "hidâyete erdiren" anlamı vermiştir. Çünkü nûr, kendisi görünen, başka şeyleri de gösteren şeydir.

"Muhammed aleyhisselâmin nûru", atalarının sulbüne bırakıldığı zaman, bu nûr âyette belirtildiği şekilde bir kandil gibiydi.

Yani atalarının zürriyetinde ışık saçmaktaydı.

Burada onun kalbi lambaya (misbâh), göğsü de fânusa (zücâce) benzetilmiştir.

Resûl-i Ekrem'in göğsü, îmân ve hikmetle dolu olduğundan inci gibi parlayan bir yıldız andırmaktadır.

"Mübârek bir zeytin ağacının yağından tutuşturulur" demek, "Resûl-i Ekrem'in nûru, İbrâhim aleyhisselâmin nûrundan tutuşturulmuştur" demektir. Hz. İbrâhim birçok peygamberin atası olduğu için burada onunla misâl verilmiştir.

وقوله: ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ﴾ أي: تكاد نبوة محمد ﷺ تبين للناس قبل كلامه
كهذا الزيت.

وقد^(٥) قيل في هذه الآية غير هذا. والله أعلم.
وقد سماه الله تعالى في القرآن في غير هذا الموضع نوراً، وسراجاً منيراً؛

فقال [تعالى]: ﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾
[المائدة: ١٥].

وقال [تعالى]: ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيداً وَمُبَشِّراً وَنَذِيراً﴾ ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيَا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ
وَسِرَاجاً مُنِيرًا﴾ [الأحزاب: ٤٥-٤٦].

“O yağ, neredeyse kendisine ateş dokunmasa bile, kendiliğinden ışık verecek hâledir” demek, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem peygamberliği, ateş değmeden aydınlatacak bir hâli olan o yakıt gibidir; Resûlullah daha konuşmadan onun Peygamber olduğu anlaşılır, demektir.

Bu âyet hakkında daha başka yorumlar da yapılmıştır. Doğrusunu Allah bilir.

Allah Teâlâ Kur’ân-ı Kerîm’in daha başka âyetlerinde de Muhammed aleyhisselâmı “nûr ve nûr saçan bir kandil” diye adlandırmıştır.

Şu âyetler böyledir:

﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾ “Şüphesiz size Allah’tan bir nûr ve gerçeği açıkça gösteren bir kitap da geldi.”¹

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيداً وَمُبَشِّراً وَنَذِيراً، وَدَاعِيَا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجاً مُنِيرًا﴾
“Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdecî ve bir uyarıcı, O’nun izniyle Allah’a çağıran bir dâvetçi ve nûr saçan bir kandil olarak gönderdik.”²

1. Mâide 5/15.

2. Ahzâb 33/45-46.

ومن هذا قوله تعالى: ﴿ أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾ الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾ ﴾ [الشرح].

شَرَحَ: وَسَّعَ. والمراد بالصَّدْر هنا: القَلْبُ. قال ابنُ عباس: شرحه بالإسلام.

Göğsünü Ferahlatmadık mı?

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ. وَوَضَعْنَا عَنكَ وَزْرَكَ. الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ. وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ. فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا. إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا. فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ. وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ﴾

“Biz senin gönlünü ferahlatmadık mı?”

Belini büken o ağır yükünü üzerinden kaldırmadık mı?

Şânını da yüceltmedik mi?

Zorlukla beraber şüphesiz bir kolaylık vardır.

Evet, zorlukla beraber şüphesiz bir kolaylık vardır.

Öyleyse bir işi bitirince bir başka işe giriş. Ve yalnız Rabbine yönelip yalvar.”³

“Biz senin gönlünü ferahlatmadık mı?”⁴ âyetindeki “sadr” ifâdesi ile kalp, “göğsü açmak” ifâdesiyle de kalbi genişletmek, gönlü ferahlatmak kastedilmektedir.

Abdullah ibni Abbâs radiyallahu anhumâ, bu âyeti açıklarken “Allah Teâlâ onun göğsünü İslâmiyet’le ferahlatmıştır.” der.

Bu yorum, “Allah kimin gönlünü İslâma açmışsa, o kimse Rabbinden bir nûr üzerindedir”¹ âyetine uygun düşmektedir.

1. Mãide 5/15.

2. Ahzâb 33/45-46.

1. Zümer 39/22.

وقال سهل: بنور الرسالة.

وقال الحسن^(١): مَلَأَهُ حُكْمًا وَعِلْمًا.

وقيل: معناه أَلَمْ نُظْهِرْ قَلْبَكَ حَتَّى لَا يُؤْذِيكَ الْوَسْوَاسُ؟

2. Tam adı Ebû Saîd Hasan ibni Yesâr şeklindedir. Tefsir, hadis, fıkıh ve kırâat ilimlerinde söz sahibi bir âlimdir. Annesi, Peygamber Efendimiz'in hanımı Ümmü Seleme radiyallahu anhânın hizmetkârı idi. Bebekliği sırasında annesi bir iş yaparken ağladığı zaman, Ümmü Seleme annemiz memesini vererek onu sâkinleştirmeye çalışırdı. Hasan-ı Basrî işte böyle bir ortamda yetiştiği, başta Enes ibni Mâlik olmak üzere 120 kadar sahâbî ile görüştüğü ve onların duâsını aldığı için seçkin bir ilim ve gönül adamı oldu. Basra'da yaptığı etkili vaazlarıyla büyük hizmetler yaptı. Dünyaya değer vermeyen Hasan-ı Basrî'nin pek güzel sözleri vardır. Bunlardan ikisi şöyledir: "Her ümmetin bir putu vardır, bu ümmetin putu da altın ve gümüşdür." Ölümünden korkan birine şöyle demiştir: "Arkanda servet bıraktığın için ölümden korkuyorsun, serveti önden gönderseydin korkmazdın." Hasan-ı Basrî hazretleri hakkında daha fazla bilgi için ayrıca bk. II, 59.

1. Müslim, İmân 261, nr. 162; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, III, 149, 288.

Sûfî müfessir Sehl ibni Abdillâh et-Tüsterî de (v. 283/896) Allah Teâlâ'nın, Resûlullah'ın göğsünü "peygamberlik nûruyla" ferahlattığını söyler.

Ünlü tâbiîn âlimi Hasan-ı Basrî² (v. 110/728) ise Allah Teâlâ'nın onun kalbini "doğru karar verme kabiliyeti ve ilimle" doldurduğunu belirtir.

Bazılarına göre de bu âyetin (İnşirâh 94/1) mânası şöyledir: "Şeytan seni rahatsız etmesin diye kalbini temizlemedik mi?"

Bu ifâde ile Allah Teâlâ'nın Resûl-i Ekrem'i şeytandan ve onun telkinlerinden koruduğu da anlatılmaktadır. Enes ibni Mâlik'in rivâyet ettiğine göre, Resûl-i Ekrem Efendimiz süt annesi Halîme'nin yanında bulunduğu sırada çocuklarla oynarken Cebrâil aleyhisselâm yanına geldi, onu tutup yere yatırdı, kalbini yarı, oradan bir kan pıhtısı çıkardı ve Resûl-i Ekrem'e:

"Şeytanın senden olan nasibi işte budur" dedi. Kalbini altın bir tasın içinde zemzem ile yıkadıktan sonra yerine koydu ve kapattı. Çocuklar koşarak sütannesi Halîme'ye geldiler ve ona:

"Muhammed'i öldürdüler" diye olup biteni haber verdiler. Geri dönüp Resûl-i Ekrem'in yanına geldiklerinde renginin atmış olduğunu gördüler." Enes radiyallahu anh bu olayı anlattıktan sonra: "Peygamber Efendimiz'in göğsünde meleğin diktği iğnenin izini görürdüm" dedi.¹

﴿وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ﴿۲﴾ الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ﴾ قِيلَ: مَا سَلَفَ مِنْ ذَنْبِكَ ، يَعْنِي:
قَبْلَ النَّبَوَّةِ .

وقيل: أراد ثِقَلَ أيام الجاهلية .
وقيل: أراد ما أثقل ظَهْرَهُ مِنَ الرِّسَالَةِ حَتَّى بَلَغَهَا . حَكَاهُ الْمَاوَرِدِيُّ (۲)
وَالسُّلَمِيُّ (۳) .

وقيل: عَصَمْنَاكَ ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَأَثَقَلَتِ الذُّنُوبُ ظَهْرَكَ ؛ حَكَاهُ السَّمَرْقَنْدِيُّ .

Belini Büken Yük!

“Yükünü üzerinden kaldırmadık mı? Bir yük ki belini büküyordu.”² âyetindeki “yük”ün ne olduğu konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Kimine göre Allah Teâlâ “yükünü kaldırmak” ifâdesiyle “Peygamberlikten önceki devirde yapabileceği hatâlardan onu koruduğunu” kastetmiştir. Kimine göre bu yük, Câhiliye devrinde³ yapılan kötü hâl ve davranışlardır. Kimine göre de “Resûl-i Ekrem Efendimiz’in üstlendiği ağır peygamberlik görevini insanlara tebliğ ettirmek sûretiyle onu bu yükten kurtardığı” anlatılmaktadır. Bu sonuncu görüşü Şâfiî fakihî Ebü'l-Hasen el-Mâverî⁴ (v. 450/1058) ve sûfî müfessir Ebû Abdurrahman es-Sülemî⁵ (v. 412/1021) nakletmiştir.

Tefsir âlimi ve Hanefî fakihî Ebü'l-Leys es-Semerkindî'nin (v. 373/973) nakline göre ise söz konusu âyetin anlamı: “Biz seni koruduk, eğer korumasaydık günahlar belini bükerti.” demektir.

2. İnşirâh 94/2-3.

3. İslâmiyet'ten önceki döneme “Câhiliye Devri” denir.

4. Siyâset ve ahlâk nazariyeleriyle tanınan ünlü Şâfiî fakihî Ebü'l-Hasen el-Mâverî hakkında bilgi için bk. II, 350.

5. Ebû Abdurrahman es-Sülemî bir sûfî olup sûfîlerin bakışını yansıtan bir tefsiri ve tanınmış sûfîlere dâir eserleri vardır.

Şânı Nasıl Yüceltilmiştir?

“Şânını da yüceltmedik mi?”⁶ âyetindeki “şânını yüceltme” işi hadis hâfızı Yahyâ bin Âdem’e⁷ (v. 203/818-819) göre Resûl-i Ekrem’e peygamberlik verilmesi sûretiyle olmuştur.

Bazılarına göre mânası, “lâ ilâhe illallah” kelime-i tevhidine işaretle “Adım anıldığı zaman senin de adının anılmasıyla şânını yücelttik.” demektir.

Bazılarına göre de ezânda ve kâmette “Eşhedü ellâ ilâhe illallah” cümlesinin hemen ardından, “Eşhedü enne Muhammede’r-resûlullah” demek sûretiyle Resûl-i Ekrem’in şânı yüceltilmiştir.

Kısacası Allah Teâlâ, İnşirâh sûresinde geçen “gönlünü ferahlatmak, belini büken yükü kaldırmak, şânını yüceltmek” gibi ifâdelerle, Resûl-i Ekrem’ine büyük nimetler verdiğini, onun Kendi nezdinde üstün bir değere sahip olduğunu, ona kıymetli ikrâmlarda bulunduğunu beyân buyurmaktadır. Evet, Cenâb-ı Hak Peygamberine îmân ve hidâyet ihsân ederek onun gönlünü ferahlatmış; ilim öğrenmesi, hikmeti taşıyabilmesi için kalbini genişletmiş; getirdiği dini bütün dinlere üstün kılarak,¹ onu Câhiliye hayatının bütün kötülüklerinden nefret ettirerek o devrin yükünü omuzlarından indirmiş; kendisine gönderilen Kur’an’ı insanlara tebliğ etme imkânı vererek üzerindeki risâlet ve nübüvvet yükünün ağırlığını gidermiş; değerini yükselterek, mertebesini yücelterek ve adını Kendi adıyla birlikte anarak onu methetmiştir.

﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾ قَالَ يَحْيَىٰ بْنُ آدَمَ^(٤): بِالنَّبُوَّةِ (ه/ب) وَقِيلَ: إِذَا ذُكِرْتُ ذُكِرْتَ مَعِيَ، قَوْلٌ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ. وَقِيلَ: فِي الْأَذَانِ.

قال الفقيه القاضي أبو الفضل رحمه الله: هذا تقريرٌ من الله جلَّ اسمُه لنبِيِّه عليه السلام على عَظِيمِ نعمه لَدَيْهِ، وَشَرِيفِ مَنَزَلَتِهِ عِنْدَهُ، وَكَرَامَتِهِ عَلَيْهِ؛ بِأَنْ شَرَحَ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ وَالْهُدَايَةِ، وَوَسَّعَهُ لِرُغْبِ الْعِلْمِ، وَحَمَلَ الْحِكْمَةَ، وَرَفَعَ عَنْهُ ثِقَلَ أُمُورِ الْجَاهِلِيَّةِ عَلَيْهِ، وَبَغَّضَهُ لِسَيْرِهَا، وَمَا كَانَتْ عَلَيْهِ بِظُهُورِ دِينِهِ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ، وَحَطَّ عَنْهُ عُهْدَةَ أَعْبَاءِ الرِّسَالَةِ وَالنَّبُوَّةِ لِتَبْلِيغِهِ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ، وَتَنَوِيهِهِ بِعَظِيمِ مَكَانِهِ، وَجَلِيلِ رُتْبَتِهِ، وَرَفَعَهُ ذِكْرَهُ، وَقَرَّانَهُ^(١) مَعَ اسْمِهِ اسْمَهُ.

قال قَتَادَةُ^(٢): رَفَعَ اللَّهُ ذِكْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلَيْسَ خَطِيبٌ وَلَا مَشْهُدٌ وَلَا صَاحِبُ صَلَاةٍ إِلَّا يَقُولُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ.

6. İnşirâh 94/4.
7. Yahyâ bin Âdem, rivâyet ettiği hadisler Kütüb-i Sitte’de bulunan bir hadis hâfızı ve devrinin en tanınmış âlimidir. Onun ünlü talebeleri arasında Ahmed bin Hanbel, Yahyâ bin Maîn, Ali bin Medîni gibi tanınmış hadis hâfızları da vardır. Yahyâ bin Âdem’in Kitâbü’l-Harâc adlı eseri günümüze ulaşmış ve yayımlanmıştır (nşr. Ahmed Muhammed Şâkir, Kahire 1347).